



Yükseköğretim
Kalite Kurulu

Uzaktan Eğitimde
Kalite Güvencesi Ölçütleri
ve Değerlendirme Rehberi

2020

Uzaktan Eğitimde Kalite Güvencesi Ölçütleri ve Değerlendirme Rehberi 2020

07.09.2020

Giriş

Bu rehberin amacı, yükseköğretim kurumlarımızın Covid 19 Pandemisiyle birlikte hayata geçirdikleri Uzaktan/Karma Eğitim uygulamalarına ilişkin kalite güvencesi süreçlerinin değerlendirilmesine ışık tutmaktır. Bu doğrultuda *“Uzaktan Eğitimde Kalite Güvencesi Ölçütleri ve Değerlendirme Rehberi 2020”*den YÖKAK dış değerlendiricileri ile yükseköğretim kurumlarımızın ilgili komisyon ve birimlerinin yararlanması beklenmektedir.

Gerekçe

Yükseköğretim sistemimizde yaşamakta olduğumuz yeni normalleşme sürecinde yükseköğretim kurumlarımızdan beklenen; eğitim hizmetlerinin öğrencilere kazandırmayı taahhüt ettikleri öğrenme çıktılarından (bilgi beceri ve yetkinlikler) taviz vermeden sağlıklı biçimde uzaktan eğitim ortamlarına taşınmalarıdır. Karma eğitim olarak da adlandırabileceğimiz bu yeni süreç birtakım gereklilikleri beraberinde getirmektedir.

Bu noktada ilk gereklilik; yükseköğretim kurumunun eğitim-öğretim ihtiyaçlarına tümüyle cevap verebilen, kampüs içinden yönetilebilen ve kayıtlarını yine kampüs içinde saklayabilen, tüm ilgiler için kullanıcı dostu ve ergonomik olan, kurumun diğer bilgi yönetim sistemleriyle uyumlu ve entegre biçimde çalışabilen, eş zamanlı ve eş zamansız öğrenme olanaklarının yanı sıra, zenginleştirilmiş (çoklu ortam) içerik geliştirme, ölçme değerlendirme, hizmet içi eğitim, öğrenci topluluğu oluşturma ve yönetme gibi modüllerde barındıran bir öğrenme yönetim sistemine sahip olmasıdır.

İkinci gereklilik; kurumun öğretim elemanı ve öğrencilerinin uzaktan eğitim ortam ve kaynaklarına erişim durumlarını izlemesi ve en azından sistemsel sorunlara çözüm üretmesidir. Bu noktada uzaktan eğitim hizmetleri içerisinde ilgililere canlı ve eş zamansız teknik destek sağlanması da önem kazanmaktadır.

Üçüncü gereklilik; kurumun kazandırmayı hedeflediği öğrenme çıktıları ve yetkinlikler temelinde, teorik ve uygulamalı dersleri gözeterek uzaktan eğitim süreçleri için olası öğretim strateji, yöntem ve tekniklerine karar vermesi ya da ihtiyacına özgü (hibrit) yaklaşımlar geliştirmesidir.

Dördüncü gereklilik; öğretim elemanlarının gerek öğrenme yönetim sisteminin kullanımı gerekse uzaktan eğitim sürecine ilişkin içerik geliştirme süreçleri, öğretim yaklaşım/yöntemleri ve değerlendirme yöntemleri konusundaki yetkinliklerinin artırılmasıdır.

Beşinci gereklilik; karma eğitim sürecinde uzaktan ve yüz yüze ortamlarda kazandırılacak öğrenme çıktılarının yapılandırılmasının ağırlıklı olarak bölüm bazında yürütülmesidir. Bu

durum, uzaktan eğitim sisteminin geneli için de bölümler arası farklılıkları yönetebilecek bir esnekliği beraberinde getirmektedir.

Altınca gereklilik ise; uzaktan eğitim süreçleri içerisindeki tüm etkileşim ve paylaşım süreçlerine ilişkin bilgi güvenliği ve etik gereklerinin sağlanmasıdır.

Bu gereklilikler ışığında düzenli uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin değerlendirme ölçüt ve soruları, YÖKAK Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri altında aşağıdaki şekilde gruplanmış olup ek raporun bu sorulara yanıt verecek şekilde hazırlanması beklenmektedir:

A. Kalite Güvencesi Sistemi

A.1. Misyon ve Stratejik Amaçlar

A.1.1. Misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedefler

Soru: Kurumun uzaktan/karma eğitim etkinliklerinin iyileştirilmesine dönük stratejik amaç ve hedefleri bulunmakta mıdır? Bu amaç ve hedeflerin belirlenme yöntemleri nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama:

Bu noktada yükseköğretim kurumlarımızdan beklenen gerek uzaktan eğitim hizmetlerinin niteliğini geliştirici gerekse uzaktan eğitim olanaklarıyla örgün eğitim hizmetlerinin niteliğini artırıcı stratejik amaç ve hedefler belirlemeleridir.

Alt Ölçüt: A.1.2. Kalite güvencesi, eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi politikalar

Soru: Kurumun bir uzaktan/karma eğitim politikası bulunmakta mıdır? Uzaktan eğitim politikası geliştirme etkinlikleri nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir? Uzaktan eğitim politikası yoksa mevcut politika belgelerinde uzaktan eğitimle ilişki kurulmakta mıdır?

Açıklama: Yükseköğretim kurumları uzaktan eğitim olanaklarını fırsat olarak görerek, öğrenci merkezli, yetkinlik temelli, öğrenci ve öğretim elemanı açısından kullanıcı dostu sürdürülebilir politikalar tanımlamalıdır. Bu politika uzaktan eğitim hizmetlerinin örgün eğitim hizmetleriyle aynı standardı korumasını garanti altına almalı, kurumun gelen eğitim öğretim politikasıyla uyumlu olmalı, iç kalite güvence sistemiyle entegre biçimde izlenmeli ve iyileştirilmelidir.

Bu noktada kurum Pandemi döneminin getirdiği “Örgün süreçleri uzaktan ortamlara nasıl aktarıyoruz?” bakışından “Uzaktan olanaklardan yararlanarak eğitim vizyonumuzu nasıl daha ileriye taşıyoruz?” bakışına geçmelidir.

A.1.3. Kurumsal performans yönetimi

Soru: Kurumsal performans yönetiminde uzaktan eğitim performansının irdelenmesi için bir yapı planlanmış mıdır? Uygulanmakta mıdır? Nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Kurumlar uzaktan eğitim için hedefler ve performans göstergelerini tanımlamalı, uzaktan eğitim sisteminin performansı yüz yüze eğitim süreçleriyle karşılaştırılarak izlenmeli ve iyileştirmeler yapılmalıdır.

B. Eğitim ve Öğretim

B.1 Programların Tasarımı ve Onayı

B.1.1. Programların tasarımı ve onayı

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerinde öğrenme çıktılarının ve gerekli öğretim süreçlerinin yapılandırılmasında bölüm bazında dikkate alınan ilke ve kurallar nelerdir? Bunlar doğrultusunda ne gibi faaliyetler yürütülmektedir? Bu durum nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Karma eğitim anlayışı içerisinde bir programın ne kadarının yüz yüze ne kadarının uzaktan süreçlerle yürütüleceği; kazandırılması hedeflenen yeterliklerin bir başka ifadeyle kazanımların düzeyi bölüm bazında verilebilecek bir karardır.

Program düzeyinde bir çevrimiçi/yüz yüze ders oranı belirlenirken programın yeterliliklerin hangi eylemlerle kazandırılacağı (yeterlik-ders-öğretim yöntemi matrisleri) ve bu eylemlerin hangi eğitim türüyle mümkün olacağı belirlenmelidir. Örneğin; teorik ağırlığı daha fazla olan bir ders/modülün çevrimiçi oranı daha yüksek olmalıdır.

Soru: Programların tasarımı ve onayı süreçleri ile uzaktan eğitim sistemi, alanlar/bölümler arasında ortaya çıkabilecek yüz yüze ve uzaktan eğitim gereksinimi farklılıklarını karşılayabilecek esnekliğe sahip midir? Bu durum nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Kurumlarımızın sahip olduğu karma eğitim sistemi uzaktan ve örgün ders oranları bakımından farklılıkları destekleyebilecek esneklikte olmalıdır. Bölümlerin kararları doğrultusunda yeterli düzeyde sosyal mesafesi bulunan yüz yüze eğitim ortamı ve yine yeterli düzeyde çevrimiçi öğretim olanağı sağlanmalıdır. Bu doğrultuda gerekiyorsa fiziksel mekanlar günün daha geniş bir kısmında kullanıma açılmalı, çevrimiçi eğitim hizmetlerinin bant genişliği arttırılmalıdır.

B.1.6. Ölçme ve değerlendirme

Soru: Uzaktan eğitim sistemi yeterlik temelli bir ölçme ve değerlendirme alt sistemine sahip midir? Bu sistem nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Uzaktan eğitim sistemi, karma eğitim sisteminin bir alt bileşeni olarak örgün ölçme değerlendirme sistemiyle bütünleşebilen ve uzaktan eğitim süreçlerinin imkân ve sınırlarını gözetken (zaman ve mekândan bağımsız sınav yapabilme, görsel, işitsel ve video tabanlı performans ödevi oluşturabilme, erişim kısıtları, yetkinlik kısıtları vb.) bir uzaktan ölçme ve değerlendirme alt sistemine sahip olmalıdır.

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerinde sınav güvenliğini sağlamak için (uzaktan ve örgün sınavlarda) ne gibi tedbirler alınmaktadır? Bunlar nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Ülkemizde sınav notunun belirleyiciliği göz önüne alınarak, yükseköğretim kurumları koşullar elverdiği ölçüde sınavlarını yüz yüze yapmayı tercih etmelidir. Gerek uzaktan gerekse yüz yüze sınavlarda sınavın sağlıklı biçimde gerçekleştirilmesine yönelik tedbirleri alınmalıdır. Bununla birlikte uzaktan sınavlarda kopya ve aşırmanın engellenmesi (çeşitli güvenlik yazılımlarıyla), performans ödevlerinin öğrenci tarafından yapılmasının izlenmesi, yüz yüze sınavlar için sosyal mesafenin korunması, kimlik kontrolünün elektronik olarak gerçekleştirilmesi gibi tedbirler oldukça önemlidir.

B.2. Öğrenci Kabulü ve Gelişimi

B.2.2. Diploma, derece ve diğer yeterliliklerin tanınması ve sertifikalandırılması

Soru: Uzaktan/karma eğitim yoluyla elde edilmiş diploma, derece ve diğer yeterliliklerin tanınması ve sertifikalandırılmasına ilişkin kriterler ve süreçler belirlenmiş midir? İzleme ve iyileştirme faaliyetleri nasıl yürütülmektedir?

Açıklama: Kurumda farklı örgün, uzaktan, açık; formal ya da informal yollarla elde edilen yeterliliklerin tanınmasına ve teşvik edilmesine ilişkin mekanizmalar bulunmalıdır. Uygulamalar sistematik olarak izlenmekte ve iyileştirilmektedir.

B.3. Öğrenci Merkezli Öğrenme Öğretme ve Değerlendirme

B.3.1 Öğretim yöntem ve teknikleri

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerine özgü olarak belirlenen öğrenme yöntem ve yaklaşımları nelerdir? Bu yöntemler bireysel farklılıkları, engelleri ya da erişim kısıtlarını gözetmekte midir? Bunları izlemek ve iyileştirmek için neler yapılmaktadır?

Açıklama: Uzaktan eğitim, doğası gereği, yüz yüze eğitimde ağırlıklı olarak kullanılan sunuş stratejisinden daha farklı öğretim yaklaşım ve yöntemlerini gerekli kılmaktadır. Bu noktada

öğrenci motivasyon, ilgi ve bağlanmasını (engagement) canlı tutmanın en önemli yolu öğrenciyi merkeze alan ve uzaktan eğitime uygun olan dönüştürülmüş/ters yüz edilmiş öğrenme (flipped learning), proje, problem ya da senaryo tabanlı öğrenme gibi yöntemlerin tercih edilmesidir.

Uzaktan eğitime unutulmaması gereken bir unsur da öğrenci etkileşiminin sağlanmasıdır. Bu noktada yüz yüze eğitimde öğrencilerin kütüphane, kantin ya da sınıfta ders dışı zamanlarda ancak derslerle ilgili olarak yürüttükleri tartışmaların uzaktan süreçlere taşınabilmesi için çevrimiçi öğrenme topluluklarından (forumlar, bloglar, sosyal ağ uygulamaları vb.) yararlanılmalıdır.

B.3.2. Ölçme ve değerlendirme

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerinde kullanılmak üzere belirlenen ölçme-değerlendirme yöntem ve yaklaşımları nelerdir? Değerlendirme biçim ve araçları öğrencilerin erişim farklılıklarını kapsayacak biçimde çeşitlendirilmiş midir? Bunları izlemek ve iyileştirmek için neler yapılmaktadır?

Açıklama: Uzaktan eğitim süreci öğretim yönteminde olduğu gibi ölçme-değerlendirme yaklaşımında da farklılıkları beraberinde getirmektedir. Bu süreçte kurumlar öğrenci merkezli öğretim yöntemlerine paralel olarak, sonuç değerlendirmenin yanında zamana yayılmış performans değerlendirmeye ve öğrenci ürünlerine ve portfolyolara doğru da bir esneklik geliştirmelidir. Öğrencilerin uzaktan sınavları kendilerine uygun zamanlarda alabilmesine, öğrenci ürünleri ve bunların gelişimsel bir seyirle izlenmesine ağırlık verilmelidir.

B.3.3. Öğrenci geri bildirimleri

Soru: Uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin öğrenci geri bildirimleri hangi yöntemlerle alınmaktadır? Bu yöntemler nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Uzaktan eğitim süreçlerinin iyileştirilmesi noktasında oldukça önemli bir yol gösterici öğrenci geri bildirimleridir. Bununla birlikte bu süreçte sadece anketlerle veri toplamak yeterli değildir. Geri bildirim elde etme yolları birebir ve odak grup görüşmeleri gibi yöntemlerle zenginleştirilmelidir.

B.4. Öğretim Elemanları

B.4.2 Öğretim yetkinliği

Soru: Öğretim elemanlarının uzaktan/karma eğitim süreçlerine dönük teknik ve pedagojik yetkinliklerini arttırmak için neler yapılmaktadır? Yetkinlik geliştirmede süreklilik sağlanabilmekte midir? Bu etkinlikler nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Uzaktan eğitim süreçleri alan ve pedagoji bilgisinin yanı sıra teknoloji bilgisini de gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda kurumlarımızdan öğretim elemanlarının teknolojik ve

pedagojik (teknopedagojik) yeterliklerini sürekli biçimde geliştirmek için tedbirler almaları beklemektedir.

Bu doğrultuda uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin öğretim elemanı yetkinliğini arttırmaya dönük bir hizmet içi eğitim programı; öğrenme yönetim sisteminin kullanımı, uzaktan öğretim yaklaşım ve yöntemleri, uzaktan ölçme-değerlendirme yöntemleri, dijital içerik hazırlama ve yayınlama süreçleri, ayrıca telif hakları ve etik gibi boyutları kapsamalıdır.

B.5. Öğrenme Kaynakları

B.5.1 Öğrenme kaynakları

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerine yararlanılan öğrenme yönetim sisteminin (LMS: Moodle, BlackBoard, kurumların kendi geliştirdiği sistemler vb.) bileşenleri, özellikleri ve bunların niteliği nedir? Bu sistemi izlemek ve iyileştirmek için neler yapılmaktadır?

Açıklama: Yükseköğretim kurumları eğitim-öğretim ihtiyaçlarına tümüyle cevap verebilen, tüm ilgiler için kullanıcı dostu ve ergonomik olan, kurumun diğer bilgi yönetim sistemleriyle uyumlu ve entegre biçimde çalışabilen, eş zamanlı ve eş zamansız öğrenme olanaklarının yanı sıra, zenginleştirilmiş (çokluortam) içerik geliştirme, ölçme değerlendirme, hizmet içi eğitim, öğrenme topluluğu oluşturma ve yönetme gibi modüllerde barındıran bir öğrenme yönetim sistemine sahip olmalıdır.

Uzaktan eğitimde hibrit yaklaşımlara geçmenin ön koşulu da kurumun öncelikle kendi özgün öğrenme yönetim sistemini geliştirmesidir.

Öğrenme yönetim sistemi kampüs içinden yönetilmeli ve yine tüm kayıtları kampüs içinde saklanabilmelidir. Katılımcı bir anlayışla izlenmeli ve iyileştirilmelidir.

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerinde öğrencilere öğrenme kaynağı ve materyalleri hangi yollarla sağlanmaktadır? Bu süreç nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Günümüzde internet öğrenme kaynak ve materyallerini çok boyutlu ve aynı zamanda etkileşimli biçimde hazırlama, yayımlama ve kullanıcılara ulaştırma olanaklarını geniş biçimde barındırmaktadır. Bu doğrultuda kurumlarımız karma öğrenme sürecinde öğrenci ve öğretim elemanlarına dijital kitap, makale, diğer süreli yayınlar, ders notları, sunumları, ayrıca ses dosyaları (podcast), video kayıtları gibi kaynak ve materyalleri kampüs dışı erişim kolaylıklarını gözeterek sağlamalıdır.

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerinde öğrenci ve öğretim elemanlarının öğrenme ortam ve kaynaklarına erişimini garanti altına almak için ne gibi tedbirler alınmaktadır? Bu tedbirler nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Öğrenci ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sistemine erişimlerine ilişkin olarak rehber, mobil uygulama gibi kolaylaştırıcı kaynaklar hazırlanmalıdır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretim elemanlarının ihtiyacına göre eş zamanlı ya da eş zamansız teknik destek sağlamak üzere müstakil bir destek hizmetleri birimi oluşturulmalıdır.

Destek hizmetlerine ilişkin geri bildirimler alınmalı ve bu hizmetlerin niteliği sürekli iyileştirilmelidir.

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerinde içerik geliştirmeye özgü olarak belirlenen ilkeler nelerdir? Bunlar nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitim süreçlerinde odağı öğrenci etkileşiminin en yüksek seviyede tutulması olmalıdır. Etkileşim uzaktan eğitimde en önemli sorun olan öğrenci katılımını arttırmanın temel yoludur. Dolayısıyla kurumlarımız “etkileşimi en yüksek seviyede tutabilecek içerik ve materyal nasıl geliştirilmelidir?” sorusu çerçevesinde içerik ve materyal geliştirme süreçlerine ilişkin birtakım ilkeler belirlemelidir.

Bu ilkeler içerisinde çevrimiçi derslerde öğrenci etkileşimi için ayrılması gereken zaman, bu doğrultuda sunum ve videoların sahip olabileceği optimum uzunluk, gerçek yaşam olaylarının (haberler, gerçek olay videoları, vakalar vb.) sınıfa taşınmasında dikkat edilmesi gereken noktalar, çevrimiçi derslere davet edilebilecek dış uzmanların nitelik ve yetkinliği, öğrencilere derslerde verilebilecek yayın ve kayıt izinlerinin sınırları gibi hususlar yer almalıdır. Ayrıca, uzaktan eğitim sürecinde kullanılan yazılımlar ve ders içeriklerine ilişkin tanımlı telif hakları ve etik mekanizmaları bulunmalıdır.

B.5.4. Engelsiz üniversite

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerine ilişkin engelsiz üniversite uygulamaları nelerdir? Bunlar nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Yükseköğretim kurumları, uzaktan eğitim uygulamaları içerisinde özel eğitime muhtaç bireyler için gerekli tedbirleri almalı ve ilgili öğrencilerle açıkça paylaşmalıdır.

B.5.5. Rehberlik, psikolojik danışmanlık ve kariyer hizmetleri

Soru: Uzaktan/karma eğitim süreçlerinde öğrencilerin motivasyonları ve öğrenme etkinliklerine katılımlarını artırmaya yönelik olarak sunulan destek hizmetleri nelerdir? Bunlar nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Uzaktan eğitim sistemi içerisinde öğrenci motivasyonu ve katılımını sürekli kılmak için çeşitli düzeylerde tedbirler alınmalıdır.

Bunlardan ilki uzaktan süreçlerde öğrenci-öğretim elemanı, öğrenci-kurum arasında yaşanabilecek olası iletişim kazalarının anında çözümü için öğrenci ile uzaktan eğitim merkezi arasında çok hızlı dönüt sağlayabilen iletişim kanallarının (posta, forum, telefon vb. aracılığıyla) bulunmasıdır.

İkincisi öğrenciler arasında yaşanabilecek iletişim problemlerinin, öğrencilerin sistemden uzaklaşmasına sebep olmasının engellenmesidir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencinin zihnini derse yoğunlaştırması, kendisini sınıfın bir parçası gibi hissetmesi ve kendisini öğrenme ortamı ve yönteminin bir parçası olduğunu hissetmesi sağlanmalıdır.

B.6.1. Program çıktılarının izlenmesi ve güncellenmesi (Hazırlık okullarındaki dil eğitim programlarını da kapsamaktadır.)

Soru: Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen program ve derslerin izlenmesi ve güncellenmesine ilişkin tanımlı süreçler nelerdir?

Açıklama: Tıpkı yüz yüze eğitim süreçlerinde olduğu gibi, uzaktan eğitim yoluyla verilen programların eğitim amaçları ve hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşma düzeyi dönemlik olarak, yıllık olarak ve program süresi sonunda çevrimleri kapatılacak biçimde izlenmelidir. İzleme sonuçları sistematik olarak gözden geçirilerek iyileştirilmelidir.

E. Yönetim Sistemi

E.1.2. Süreç yönetim

Soru: Kurumda uzaktan/karma eğitim hizmetlerine ilişkin süreçler tanımlanmış mıdır? Bunlar nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Uzaktan eğitim sisteminin sağlıklı işlemesi ve örgün süreçlerle bütünleşik biçimde ilerlemesi için gereken süreçler tanımlanmalı, insan kaynağı ve organizasyonel yapılanma sağlanmalıdır.

E 3.2. Bilgi güvenliği ve güvenilirliđi

Soru: Uzaktan/karma eğitim s¼reçlerinde bilgi güvenliği ve etik boyutları sağlamaya d¼n¼k faaliyetler nelerdir? Bunlar nasıl izlenmekte ve iyileştirilmektedir?

Açıklama: Uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretim elamanlarının kişisel pek çok bilgisinin yanı sıra, ders süreçleri, sınavlar ve bağlı açık ve gizli tüm etkileşimin de dijital platformdan gerçekleştiği bir eğitim türüdür. Dolayısıyla tüm bu bilgi ve kayıtlara ilişkin bilgi güvenli sağlanmalıdır. Bu noktada ilk temel gereklilik kayıtların kamp¼s içinde ve mümkünse kurumun kendisi tarafından tutulabilmesidir. Bir diğer gereklilik ise bilgi ve kayıtlara erişim yetkilerinin oldukça dikkatli biçimde belirlenmesidir. Ayrıca uzaktan eğitim sistemi tarafından üretilen tüm veri ve kayıtların kullanımında 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gözetilmelidir.

